„Ondankbare taak . . ."

MS Toen Karl von Clausewitz ruim anderhalve eeuw geleden zijn sindsdien ontelbare malen geciteerde en maar al te vaak misbruikte stelling neerschreef „Der Krieg ist nichts als eine Fortsetzung des politischen Verkehrs mit Einmischung anderer Mittel", legde hij daarmee vast dat de krijgsmacht derhalve uitsluitend bestaansrecht mag hebben in haar hoedanigheid van aan de politieke leiding van de staat onderworpen werktuig. Over die, ook in de Nederlandse militaire organisatie als vanzelfsprekend aanvaarde, onderschikking werd reeds eerder op deze plaats gesproken, en wel onder de titel „Het primaat van de politiek?" (*Mil. Spect.* **148**(1979)(2)47). In dat editoriaal werd onder meer betreurd dat niet alle politici zich doorlopend bewust betonen van de noodzaak een dergelijk instrument dan ook in goede staat te blijven onderhouden en de doelmatigheid daarvan voortdurend te optimaliseren. Het toen vertolkte standpunt verwekte ontstemming bij ten minste één der defensiedeskundigen uit de Tweede Kamer, die zich daarom bij de minister meende te moeten beklagen in plaats van een – wellicht verhelderende – discussie aan te gaan in de daarvoor beschikbare rubriek *Meningen van Anderen* in dit blad. Kernpunt van de in het editoriaal verwoorde opvatting was, dat de gemiddelde Nederlandse politicus zijn prioriteiten wel wat vreemd pleegt te leggen wanneer er over Defensie moet worden beslist; daarbij kan bezwaarlijk worden ontkend dat het gros onzer politici maar al te zeer geneigd is het ministerie dat in eerste instantie de verantwoordelijkheid voor het militaire apparaat draagt, te beschouwen als het sluitstuk in de totstandkoming van de rijksbegroting. Het moet dan ook wel worden betwijfeld of een eventuele discussie werkelijk een totaal ander licht op het onderwerp had kunnen werpen.

Waarschijnlijk hebben de gedachten van verscheidene Nederlanders zich langs dezelfde lijnen bewogen tijdens de informatiebesprekingen die moesten leiden tot de vorming van een nieuw kabinet. Kenmerkend bleek weer eens de manifeste afkeer die verschillende politieke partijen aan de dag leggen zodra zij vrezen te zullen worden „opgezadeld" met de verantwoordelijkheid voor onze nationale veiligheid in bondgenootschappelijk verband. Typerend was in dat verband wel de uitspraak van de man wiens partij met haar zeventien zetels ongeveer 11% van de Nederlandse kiezers vertegenwoordigt: zodra de informatie zich zodanig begon te ontwikkelen dat het ernaar uitzag dat deze partij de minister van defensie zou moeten (!) leveren, sprak hij in een tv-interview openlijk van „die ondankbare taak". Het laat zich denken dat tal van leden van de krijgsmacht, en vele anderen die deel uitmaken van de defensieorganisatie, die karakterisering hebben ervaren als een bevestiging van wat zij allang pijnlijk beseffen, namelijk dat *zij* het zijn die een ondankbare taak hebben te vervullen!

Klaarblijkelijk ligt de tijd reeds ver achter ons, dat het een eer werd geacht het departement te beheren waarin de soevereiniteit van de Nederlandse natie zowel haar belichaming als haar waarborgen vond. Dat was in de beginperiode van het Koninkrijk der Nederlanden, dat na de Franse overheersing zijn vrijheid had herkregen, gelukkig weer baas was in eigen huis en vastbesloten dat ook te blijven. In die tijd stond de krijgsmacht dan ook zeker niet in een kwaad daglicht, en de minister die Nederlandse staatsburgers opriep voor het voldoen aan hun verplichting „mede te werken tot handhaving der onafhankelijkheid van het Rijk en tot verdediging van zijn grondgebied" behoefde niet te vrezen dat hij zich daardoor gehaat zou maken. Het

was de tijd, waarin het Nederlandse volk nog zózeer blij was met en trots op de eigen vrijheid en onafhankelijkheid dat men zich ervoor zou hebben geschaamd een àndere natie te laten opdraaien voor het verdedigen daarvan. Kortom, het was de tijd waarin geen enkele, zichzelf respecterende, politicus het in zijn hoofd zou hebben gehaald de landsverdediging te betitelen als „een ondankbare taak".
Maar, zoals gezegd, die tijd ligt in een ver verleden. Het is evenwel goed te beseffen dat de in ónze tijd geventileerde opvattingen uit politieke kring in hoge mate frustrerend zijn voor hen die „het militaire werktuig van de overheid" bemannen; die vaak de middelen moeten ontberen die voor een werkelijk optimaal functioneren van dat instrument toch onontbeerlijk zijn; die redenen te over hebben zich in de steek gelaten te voelen door de politiek welker primaat zij erkennen doch die hen herhaaldelijk tegenover de bondgenoten voor schut laat staan; en die zich desondanks onverdroten blijven inzetten voor hun essentiële taak, ook al schrikken politici terug voor wat bij de volgende verkiezingen misschien stemmen zou kunnen kosten!

In het belang van de krijgsmacht en haar leden van hoog tot laag, in het belang ook van de Nederlandse natie als geheel die haar als loyale bondgenoot verworven goodwill dreigt te verspelen, is het zeer te hopen dat de nieuwe minister van defensie en zijn staatssecretaris(sen) duidelijk afstand willen nemen van opvattingen als waarvan in het vorenstaande moest worden vastgesteld hoe denigrerend zij in wezen zijn. Een positieve instelling van de defensiebewindslieden alleen zet echter nog geen zoden aan de dijk: verbetering van de totaliteit is slechts haalbaar indien ook de andere leden van het kabinet een overeenkomstige houding aannemen en bovendien het merendeel der volksvertegenwoordigers zich metterdaad wil realiseren dat het volk waarover zij beschikken wel degelijk prijs stelt op het behoud van zijn vrijheid en voor de verdediging daarvan ook *wel dégelijk dankbaar* wil zijn!
Gegeven de huidige situatie in politieke kring mag er op dit gebied derhalve werkelijk wel het nodige veranderen. Het zou misschien niet zo kwaad zijn indien de betrokken politici eens aandachtig wilden beluisteren hetgeen ter zake wordt betoogd door vooraanstaande personen uit overeenkomstige sectoren in het buitenland. Een voortreffelijk voorbeeld daarvan kan worden gevonden in de voordracht die de SPD-minister van defensie van de Bondsrepubliek Duitsland, dr. H. Apel, op 10 juni jl. in Den Haag hield op uitnodiging van de Koninklijke Vereniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap (een verslag van die bijeenkomst en van de op de voordracht aansluitende belangwekkende discussie wordt gepubliceerd in het orgaan van de vereniging dat op 15 oktober a.s. verschijnt): daarvan kennis nemen èn daarnaar handelen zou het primaat van de politiek stellig weer zinvol inhoud kunnen geven.

KONINKLIJKE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE KRIJGSWETENSCHAP

Op *17 september a.s.* te 19 uur houdt de vereniging voor leden en introducés een bijeenkomst in de Officiersmess te Schaarsbergen, waar door Amerikaanse en Engelse inleiders, waaronder Pentagon-medewerkers, een voordracht zal worden verzorgd over

The rapid deployment force

Deze voordracht zal worden herhaald op *18 september* in de Prinses Julianakazerne te Den Haag, aanvang 14.00 uur.

Introductie: d.t.v. de secretaris, Ikol W. F. Anthonijsz, Denijsstraat 135, 2551 HJ Den Haag (tel. tijdens diensturen (070) 73 24 33).